

Motion

1982/83: 1381

Birgitta Rydle m. fl.

Förbättrad utbildning av idrottslärare

Utbildningen till idrottslärare är endast tvåårig. Mot bakgrund av de ökande krav och förväntningar som samhället och skolan ställer har det blivit omöjligt att under den anvisade utbildningstiden täcka behovet av adekvata kunskaper för kompetens inom omfattande arbetsområden. Motsvarande utbildningar i andra länder är oftast tre- eller fyraåriga. I Köln och Leipzig är idrottslärarutbildningen exempelvis fyraårig, vilket även är fallet i USA. I Finland är den femårig.

Utbildningsgångar och verksamhetsområden

Vid GIH finns två utbildningsalternativ: I Idrottslärare. II Idrottslärare med inriktning mot ledarverksamhet inom den frivilliga idrottsrörelsen. Det senare utgör den enda idrottsliga yrkesutbildningen på högskolenivå i landet.

I. Idrottslärare har behörighet att tjänstgöra inom skolväsendet:

- grundskolan, låg-, mellan- och högstadiet
- gymnasieskolan, samtliga linjer
- idrottsgymnasierna
- gymnastik- och idrottshögskolorna
- lågstadielärlinjerna, metodiklärare
- klasslärlinjerna, metodiklärare
- fortbildning, kommunala idrottskonsulenter
- idrottsfolkhögskolor med idrotts- och friskvårdslinjer
- fritidsledarutbildning med idrottsprofil.

II. Idrottslärare med inriktning mot ledarverksamhet inom någon specialidrott har behörighet:

1. att undervisa inom skolväsendet på samma sätt som gäller för övriga idrottslärare (se I).
2. att arbeta inom den frivilliga idrottsrörelsen:
 - instruktörer, administratörer, idrotts- och utbildningskonsulenter inom Sveriges riksidrottsförbund, specialförbund, distriktsförbund och föreningar.

Båda utbildningsalternativen ger också kompetens att arbeta inom verksamhet som

- fritidsintendenter, friskvårdskonsulenter och motionskonsulenter inom landsting och kommuner
- sportchefer, motionsledare, färdledare, friskvårdsansvariga m. m. inom företag, turistnäring o. dyl.

Utbildningens innehåll

Idrottslärarutbildning ger sålunda möjlighet till arbete som lärare eller ledare inom breda verksamhetsområden, vilket ställer krav på vittomfattande kunskaper inom olika ämnen.

Utbildningen omfattar

- A. Ämnesutbildning
- B. Lärarutbildning
- A. Ämnesutbildningen omfattar:
 - Basämnen
 - humanbiologi och biomekanik
 - motorisk utveckling och inlärning
 - pedagogik med idrottslig inriktning
 - psykologi med idrottslig inriktning
 - sociologi, idrotten i samhället
 - Hälsofostran och friskvård
 - fysisk träning
 - medicinsk information
 - ergonomi
 - fysisk aktivitet för fysiskt och psykiskt handikappade
 - idrottsskador och skadeförebyggande åtgärder
 - vuxnas motionsvanor
 - m. m.
 - Idrott
 - lek
 - olika idrottsgrenars teknik, metodik och taktik
 - friluftsverksamhet, sommar och vinter
- B. Lärarutbildning som bör täcka undervisning i alla skolformer (7 år–ca 40 år) omfattar:
 - pedagogik
 - utvecklingspsykologi
 - åldersanpassad metodik
 - specialundervisning för fysiskt och psykiskt handikappade
 - praktik i alla skolformer
 - samhällsinriktad praktik

Den alternativa studiegången till idrottslärare med inriktning mot specialidrott

Av de 125 nybörjarplatserna varje år är 25 (1982 och 1983+20 extra platser) platser avsedda för idrottsrörelsens högsta idrottsledarutbildning.

I detta utbildningsalternativ har förts in moment, som avser att ge den studerande möjlighet att arbeta såväl inom skolväsendet som inom den frivilliga idrottsrörelsen. De nya ämnesområdena som tillförts studiegången motsvarar ca en termins studier. Utan förlängning av studietiden presas dessa ämnen in under den tvååriga studietiden genom att de skolinrik-

tade kurserna skurits ned. Dessa ev. blivande lärares utbildning inskränker sig alltså till ca 3 terminers studier. Utbildningssituationen är för såväl lärare, studerande som avnämare oacceptabel.

Konsekvenser av den nuvarande tvååriga utbildningen

På goda grunder kan sägas att idrottslärarutbildningen under nuvarande förhållanden

- är fragmentarisk och ytlig
- saknar möjligheter till fördjupade studier
- ger de studerande praktik endast inom ett fåtal av de skolstadier och andra områden, som de kommer att arbeta med
- genomförs med arbetsmetoder som måste anpassas till den pressade tidsramen. Tid för utvecklande kreativitet och självständigt arbete i grupp och enskilt inskränks
- saknar utrymme för valfria studier och specialiseringar
- saknar utrymme för utbildning i forsknings- och utvecklingsmetodik (sådan utbildning finns inte heller vid någon annan högskola. Sverige saknar en högskoleinstitution för ämnet idrott.)

UHÄ. Högskolan för lärarutbildning i Stockholm och GIH i Stockholm och Örebro har äskat medel för en förlängning av idrottslärarutbildningen. Linjenämnden för GIH i Stockholm har utarbetat ett förslag till en omorganisation vid förlängning av utbildningen med ett år.

Om det i dagens ekonomiska läge bedöms som omöjligt att förlänga bägge studiegångarna är det dock angeläget att man utökar den alternativa studiegången med ett år. Gruppen är liten, 25 studerande (år 1982 och 1983 ytterligare 20 studerande).

Kostnaderna för en förlängning med ett år torde bli relativt begränsade och kunna bestridas genom omfördelning av befintliga resurser. Genom spridning av studierna, utökad tid för självständiga studier och praktik skapas mer högskolebetonade arbetsmetoder, samtidigt som det ges bättre förutsättningar för fördjupning, valmöjlighet och specialisering.

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett års förlängning av studiegången för idrottslärare med inriktning mot ledarverksamhet.

Stockholm den 25 januari 1983

BIRGITTA RYDLE (m)

BO LUNDGREN (m)

WIGGO KOMSTEDT (m)

MONA SAINT CYR (m)

HANS NYHAGE (m)

ROLF DAHLBERG (m)

ELISABETH FLEETWOOD (m)

ANN-CATHRINE HAGLUND (m)